

De meester en Margarita
Michail Bulgakov

De ontmoeting van de meester met Aloisi Mogarytsj. Een *loose end* in de Nederlandse vertaling.

From the archive section of
The Master and Margarita

<http://www.masterandmargarita.eu>

Webmaster

Jan Vanhellemont
Klein Begijnhof 6
B-3000 Leuven

+3216583866
+32475260793

Russisch

-- А, помню, помню! -- вскричал Иван. -- Но я забыл, как ваша фамилия!

-- Оставим, повторяю, мою фамилию, ее нет больше, -- ответил гость. – Дело не в ней. Через день в другой газете за подписью Мстислава Лавровича обнаружилась другая статья, где автор ее предполагал ударить, и крепко ударить, по Пилатчине и тому богомазу, который вздумал протащить (опять это проклятое слово!) ее в печать.

Остолбенев от этого слова "Пилатчина", я развернул третью газету. Здесь было две статьи: одна -- Латунского, а другая -- подписанная буквами "Н.Э.". Уверяю вас, что произведения Аримана и Лавровича могли считаться шуткою по сравнению с написанным Латунским. Достаточно вам сказать, что называлась статья Латунского "Воинствующий старообрядец". Я так увлекся чтением статей о себе, что не заметил, как она (дверь я забыл закрыть) предстала предо мною с мокрым зонтиком в руках и мокрыми же газетами. Глаза ее источали огонь, руки дрожали и были холодны. Сперва она бросилась меня целовать, затем, хриплым голосом и стуча рукою по столу, сказала, что она отравит Латунского.

Иван как-то сконфуженно покряхтел, но ничего не сказал.

-- Настали совершенно безрадостные дни. Роман был написан, больше делать было нечего, и мы оба жили тем, что сидели на коврике на полу у печки и смотрели на огонь. Впрочем, теперь мы больше расставались, чем раньше. Она стала уходить гулять. А со мной случилась оригинальность, как нередко бывало в моей жизни... У меня неожиданно завелся друг. Да, да, представьте себе, я в общем не склонен сходить с людьми, обладаю чертовой странностью: схожусь с людьми туго, недоверчив, подозрителен. И -- представьте себе, при этом обязательно ко мне проникает в душу кто-нибудь непредвиденный, неожиданный и внешне-то черт знает на что похожий, и он-то мне

Nederlandse vertaling

- Ah, daar staat me iets van bij! riep Ivan uit. Maar uw naam ben ik vergeten.

- Nogmaals, laten we mijn naam erbuiten houden, ik heb geen naam meer, zei de gast. Mijn naam is van geen belang. Een dag later vond ik in een andere krant een tweede artikel, ondertekend door Mstitlav Lavrovitsj. Dit heer stelde voor om terug te slaan, en hard ook, tegen "pilatisme" en de ikonenkladderaar die op het onzalige idee was gekomen een apologie de pers binnen te smokkelen (weer dat verdomde woord!).

Verbluft door dat ongehoorde woord "pilatisme sloeg ik een derde krant op. Daarin stonden twee artikelen, een van Latoenski, het andere ondertekend met M.Z. Ik kan u verzekeren dat de artikelen van Ariman en Lavrovitsj een grapje waren in vergelijking met het geschrijf van die Latoenski. Laat ik volstaan met u te zeggen dat zijn artikel als kop droeg: "Een militante oud-gelovige". Ik was zo geboeid door dat artikel over mijzelf dat ik haar pas opmerkte (ik was vergeten de deur te sluiten) toen ze met een natte paraplu en een stel kranten in de handen voor me stond. Haar ogen schoten vuur. Haar koude handen trilden. Ze vloog me om de hals, sloeg met een hand oàp tafel en zei toen schor dat ze Latoenski ging vergiften.

Ivan steunde enigszins confuus, maar zei geen woord.

Vreugdeloze herfstsdagen braken aan, [...] De roman was geschreven, we hadden niets meer te doen, en we leefden met zijn tweeën, we zaten op een tapijt bij de haard en we keken naar het vuur. We begonnen wel vaker weg te gaan dan vroeger. Zij begon wandelingen te maken. En toen gebeurde mij iets ongewoons, zoals mij wel vaker overkomt... ik kreeg onverwacht bezoek van een vriend. Ja, ja, stel u voor, in het algemeen geraak ik niet gauw betrokken met anderen, ik heb die duivelse trek: ik hecht me moeilijk, ik vertrouw ze niet, ik ben achterdochtig. En, beeldt u zich in, voor mij moet iemand onverwacht in mijn ziel treden, onvoorzien en buiten de bekende wegen, dat bevalt me wel.

больше всех и понравится.

Так вот в то проклятое время открылась калиточка нашего садика, денек еще, помню, был такой приятный, осенний. Ее не было дома. И в калиточку вошел человек. Он прошел в дом по какому-то делу к моему застройщику, потом сошел в садик и как-то очень быстро свел со мной знакомство.

Отрекомендовался он мне журналистом. Понравился он мне до того, вообразите, что я его до сих пор иногда вспоминаю и скучаю о нем. Дальше -- больше, он стал заходить ко мне. Я узнал, что он холост, что живет рядом со мной примерно в такой же квартирке, но что ему тесно там, и прочее. К себе как-то не звал. Жене моей он не понравился до чрезвычайности. Но я заступился за него. Она сказала:

-- Делай, как хочешь, но говорю тебе, что этот человек производит на меня впечатление отталкивающее.

Я рассмеялся. Да, но чем, собственно говоря, он меня привлек? Дело в том, что вообще человек без сюрприза внутри, в своем ящике, неинтересен. Такой сюрприз в своем ящике Алоизий (да, я забыл сказать, что моего нового знакомого звали Алоизий Могарыч) -- имел. Именно, нигде до того я не встречал и уверен, что нигде не встречу человека такого ума, каким обладал Алоизий. Если я не понимал смысла какой-нибудь заметки в газете, Алоизий объяснял мне ее буквально в одну минуту, причем видно было, что объяснение это ему не стоило ровно ничего. То же самое с жизненными явлениями и вопросами. Но этого было мало. Покорил меня Алоизий своею страстью к литературе. Он не успокоился до тех пор, пока не упросил меня прочесть ему мой роман весь от корки до корки, причем о романе он отозвался очень лестно, но с потрясающей точностью, как бы присутствуя при этом, рассказал все замечания редактора, касающиеся этого романа. Он попадал из ста раз сто раз.

Кроме того, он совершенно точно объяснил мне, и я догадывался, что это безошибочно, почему мой роман не мог быть напечатан. Он прямо говорил: глава такая-то идти не может...

En op een dag in die verdoemde tijd ging ons tuinhekje open, ik herinner mij dat het nog aangenaam herfstweer was. Zij was niet thuis. En door het hekje kwam hij binnen. Hij was langs het huisje gepasseerd om iets te regelen met de huisbaas, kwam dan terug naar ons huisje en we maakten heel snel kennis.

Hij stelde zich voor als een journalist. Hij beviel me zodanig, beeldt u zich in, dat ik mij hem nu nog herinner en hem zelfs mis. Later begon hij vaker te komen. Ik kwam te weten dat hij alleenstaand was, dat hij in de buurt van mijn appartement woonde, en nog veel meer. Ik heb hem echter nooit uitgenodigd. Hij viel absoluut niet in de smaak bij mijn vrouw. Maar ik sprong voor hem in de bres. Zij zei:

- Doe wat je wil, maar ik zeg je dat deze persoon op mij een afstotelijke indruk maakt.

Ik barstte in lachen uit. Jazeker, maar eigenlijk, wat had me in hem aangetrokken? In wezen vind ik mensen die geen verrassingen in zich hebben totaal oninteressant. En Aloisi (oh ja, ik was vergeten te zeggen dat mijn nieuwe vriend Aloisi Mogarytsj heette) had verrassingen in zich. Ik weet in elk geval dat ik nog nooit zo iemand ontmoet had en dat ik nooit nog een man zal ontmoeten met de zo'n geest als die van Aloisi. Wanneer ik de diepere zin niet begreep van iets dat ik in de krant gelezen had, legde Aloisi mij dat binnen de minuut naar de letter uit en je kon zien dat die uitleg hem helemaal geen moeite kostte. Zelfs wanneer het over de grote vragen des levens ging. Maar dat betekende nog niets. Wat mij helemaal onderwierp aan Aloisi was zijn passie voor de literatuur. Hij was niet te stuiten tot hij mij vroeg om hem mijn roman voor te lezen van het begin tot het einde, en hij reageerde heel flatterend op het verhaal, maar met een verbluffende accuraatheid, alsof hij er zelf bij was geweest, gaf hij mij ook alle opmerkingen die de uitgever gemaakt had, voor honderd ten honderd.

Daarenboven legde hij mij heel precies uit waarom, en ik neem aan dat het juist was, mijn verhaal niet kon gedrukt worden. Hij sprak rechtuit: dit hoofdstuk haalt het niet...

[...] Hier zit een loose end in de Russische tekst.

Статьи не прекращались. Над первыми из них я смеялся. Но чем больше их появлялось, тем более менялось мое отношение к ним. Второй стадией была стадия удивления. Что-то на редкость фальшивое и неуверенное чувствовалось буквально в каждой строчке этих статей, несмотря на их грозный и уверенный тон. Мне все казалось, -- и я не мог от этого отделаться, -- что авторы этих статей говорят не то, что они хотят сказать, и что их ярость вызывается именно этим. А затем, представьте себе, наступила третья стадия -- страха.

Нет, не страха этих статей, поймите, а страха перед другими, совершенно не относящимися к ним или к роману вещами. Так, например, я стал бояться темноты. Словом, наступила стадия психического заболевания. Стоило мне перед сном потушить лампу в маленькой комнате, как мне казалось, что через оконце, хотя оно и было закрыто, влезает какой-то спрут с очень длинными и холодными щупальцами. И спать мне пришлось с огнем.

[...] vervolgde de gast. Het monsterlijke débacle met mijn roman had als het ware een stuk uit mijn ziel gesneden. Ik had feitelijk niets meer om handen en leefde van ontmoeting tot ontmoeting. Juist in die tijd gebeurde er iets met me. God mag weten wat. Stravinski zal het al wel lang en breed hebben uitgezocht. Ik werd overvallen door treurnis en bepaalde voorgevoelens.

Let wel, die artikelen hielden niet op. Over de eerste had ik gelachen. Maar naarmate er meer verschenen, veranderde ook mijn houding ertegenover. Het tweede stadium was dat van de verbazing. Je proefde uit letterlijk iedere regel van die artikelen iets zeldzaam vals en onzeker, ondanks hun dreigende toon. Ik had aldoor de indruk -- ik heb me daar nooit aan kunnen onttrekken -- dat de auteurs van die artikelen niet zeiden wat ze wilden zeggen en dat juist dat hun razernij gaande maakte. En stel u voor, daarna brak het derde stadium aan -- dat van de angst.

Nee, geen angst voor die artikelen, begrijp me goed, maar voor andere dingen, die niets, maar dan ook helemaal niets met die artikelen of de roman uitstaande hadden. Zo werd ik bijvoorbeeld bang in het donker. Kortom, het stadium van de psychische desintegratie trad in. Vooral bij het inslapen kreeg ik het idee dat een lenige en kille octopus onstuitbaar recht met zijn tentakels naar mijn hart opkroop. Ik moest met de lamp aan slapen